

Krajowy Sekretariat Nauki i Oświaty NSZZ „Solidarność”

National Secretariat of Science and Education of NSZZ „Solidarność”

Warszawa, 5 grudnia 2025 r.

L.dz. KSNiO/KSOiW/266w/2025

Szanowna Pani

Barbara Nowacka

Minister Edukacji Narodowej

Dot.: DKO-WAZN.5016.1.3.2025.JC

Opinia Krajowego Sekretariatu Nauki i Oświaty NSZZ „Solidarność” dot. projektu rozporządzenia Ministra Edukacji ws. Kapituły do Spraw Profesorów Oświaty

Krajowy Sekretariat Nauki i Oświaty NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje projekt rozporządzenia Ministra Edukacji w sprawie Kapituły do Spraw Profesorów Oświaty. Projekt w proponowanym kształcie nie spełnia fundamentalnych standardów transparentności, rzetelności i bezstronności, jakie powinny charakteryzować procedury dotyczące nadawania najważniejszego wyróżnienia zawodowego w polskiej edukacji. Jednocześnie projekt stwarza liczne ryzyka systemowe dla środowiska nauczycielskiego, a jego rozwiązania - zamiast wzmacniać prestiż i merytoryczną rangę tytułu profesora oświaty - mogą prowadzić do obniżenia wiarygodności całego procesu.

Projektowane rozporządzenie w § 2 ust. 1 stanowi, że minister wyznacza przewodniczącego kapituły oraz jego zastępcę. W praktyce oznacza to, że osoba mająca decydujący wpływ na przebieg, kierunek i sposób pracy kapituły będzie wyłaniana w sposób całkowicie uznaniowy, przy braku jakiegokolwiek udziału środowisk oświatowych, partnerów społecznych lub niezależnych ekspertów. W połączeniu z brakiem jakichkolwiek mechanizmów kontroli społecznej nad pracami kapituły, zapis ten rodzi ryzyko instrumentalnego wykorzystania instytucji profesora oświaty, a także potencjalnego upolitycznienia procesu, który z natury powinien być wolny od nacisków i zależności. Przewodniczącego oraz jego zastępcę powinni wybierać spośród siebie członkowie kapituły.

Z kolei zapisy § 2 i § 3 wprowadzają bardzo szerokie uprawnienia przewodniczącego kapituły, który zgodnie z projektem ma nie tylko zwoływać posiedzenia, ale również rozstrzygać „kwestie sporne” pojawiające się w toku prac. Tymczasem projekt nie definiuje, czym owe kwestie sporne są ani nie wskazuje, jakie mechanizmy kontrolne lub odwoławcze powinny funkcjonować, aby wyeliminować dowolność działań przewodniczącego. Co więcej, projekt nie określa żadnych zasad dotyczących sposobu podejmowania decyzji w posiedzeniach odbywających się przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, co dodatkowo zwiększa ryzyko nieformalnych nacisków lub nierównego traktowania członków kapituły. Brak jasnych regulacji dotyczących quorum, sposobu dokumentowania

przebiegu posiedzenia, zasad dopuszczania głosu oraz trybu rozstrzygania głosowań - szczególnie w posiedzeniach realizowanych online pozostawia obszary, które mogą być wykorzystywane w sposób uznaniowy.

Jednym z najbardziej kontrowersyjnych zapisów projektu jest § 4, który wprowadza limit objętości wniosku o nadanie tytułu profesora oświaty oraz opisu dorobku zawodowego nauczyciela do czterech stron A4. Rozwiązanie to nie znajduje uzasadnienia ani w realiach pracy nauczycieli, ani w powadze i znaczeniu tytułu, o którym mowa. Dorobek zawodowy nauczyciela ubiegającego się o tytuł profesora oświaty ma często charakter wieloletni, jest złożony, obejmuje działalność dydaktyczną, wychowawczą, społeczną, naukową, organizacyjną i mentorską, a także uczestnictwo w licznych inicjatywach i projektach. Ograniczenie opisu tak znaczącego dorobku do czterech stron jest nie tylko nieadekwatne, ale godzi również w rzetelność i transparentność procesu. W praktyce wymusza pomijanie części informacji lub przedstawianie ich w sposób skrótowy, co może wpływać na negatywną ocenę wniosków, nie z powodu braku wartości, ale z uwagi na brak miejsca na ich właściwe przedstawienie. Zasadne byłoby określenie limitu np. na poziomie 10 stron przy czcionce wielkości 11.

Równie istotne są problemy wynikające z § 5 projektu, który przedstawia kryteria oceny dorobku nauczyciela. Kryteria te są niejednoznaczne, niewystarczająco mierzalne i pozostawiają szeroką przestrzeń do interpretacji. W szczególności podkreślanie wyników egzaminacyjnych uczniów lub sukcesów konkursowych jako elementów świadczących o jakości pracy nauczyciela świadczy o niezrozumieniu zróżnicowania warunków pracy w polskiej oświacie. Kryteria te faworyzują nauczycieli pracujących w placówkach uprzywilejowanych organizacyjnie i społecznie, często zlokalizowanych w dużych miastach, kosztem nauczycieli z obszarów wiejskich, szkół integracyjnych, placówek resocjalizacyjnych czy szkół z wysokim udziałem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Projekt nie uwzględnia w żaden sposób trudności środowiskowych, z jakimi mierzą się nauczyciele w placówkach wymagających szczególnej troski, co jest poważnym błędem systemowym.

Szczególne zastrzeżenia budzi również fakt, że projekt - mimo iż wprowadza nowe zasady i tryb prac kapituły - w ogóle nie odnosi się do kwestii uzasadniania decyzji negatywnych ani do procedury odwoławczej. Skoro projekt ma porządkować proces nadawania tytułu profesora oświaty, naturalnym elementem takiej regulacji powinno być zagwarantowanie kandydatom prawa do poznania przyczyn odmowy oraz możliwość złożenia odwołania. Brak tych elementów jest sprzeczny z zasadami państwa prawa oraz transparentności życia publicznego. Kandydat, którego wniosek zostanie odrzucony, nie otrzyma żadnej informacji o powodzie odmowy, co pozostawia go w całkowitej zależności od uznaniowości kapituły i ministra.

Ostatnim, lecz równie poważnym problemem jest fakt, że projekt nie przewiduje żadnych mechanizmów zapewniających jawność prac kapituły. Zgodnie z proponowanym brzmieniem, kapituła może obradować, podejmować decyzje, oceniać nauczycieli i sporządzać protokoły bez obowiązku publikowania chociażby listy kandydatów, wyników głosowania czy uzasadnień decyzji. Taki brak jawności jest charakterystyczny dla systemów niedemokratycznych i stoi w sprzeczności z zasadami, które powinny obowiązywać w procedurach dotyczących najbardziej prestiżowego tytułu zawodowego nauczyciela.

Reasumując, KSNiO NSZZ „Solidarność” stoi na stanowisku, że projekt rozporządzenia w obecnym kształcie jest w pełni nieakceptowalny. Dokument wymaga gruntownej zmiany, uzupełnienia o brakujące mechanizmy proceduralne, wybór przewodniczącego i jego zastępcy przez członków kapituły, zagwarantowania jawności, wprowadzenia możliwości odwoławczych oraz zapewnienia rzetelnych, sprawiedliwych i obiektywnych kryteriów oceny. W przeciwnym razie nowa regulacja stanie się źródłem chaosu, arbitralności i nieufności środowiska nauczycielskiego wobec państwowych procedur.

KSNiO jednoznacznie wnosi o odrzucenie dokumentu lub przeprowadzenie jego głębokiej przebudowy

Z poważaniem

Przewodniczący
KSNiO NSZZ „Solidarność”

dr Waldemar Jakubowski